

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 11. broj

16. ožujka 2023.

cijena 250 Ft

Folklorni ansambl „Baranja” 55 godina na pozornici

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAZETIN

7. stranica

CroEdu

4. i 5. stranica

Židanska pirovna povorka

11. stranica

Ponosni na Pomurske žice

14. stranica

Stara lipa

Početak veljače u cijeloj našoj zemlji olujni vjetar oštetio je krovove kuća, čupao i lomio drveće. Nažalost, polomio je i vrlo staru, više od dvjesto godina staru lipu koja se nalazila ispred crkve svetog Martina u Sumartonu i bila pravi simbol Sumartona. Ali ne samo Sumartona nego i hrvatskog naroda koji je živio te i danas živi na tom području. Nije slučajno da je lipa bila zasađena upravo blizu crkve, to stablo oduvijek je bilo simbol slavenskog naroda, smatralo se i svetim, čak se može čitati i o tome da je nekad bio običaj vjenčati se pod lipom te se vjerovalo da u nju neće udariti grom, pa tako neće ni u brak. Vjerujem da su sumartonsku lipu također zasadili pripadnici slavenskog naroda, tj. Hrvati koji su na tom prostoru u to doba živjeli u velikom broju. Prema informaciji mještana lipa je stara otprilike koliko i crkva, doista su joj se svi divili jer je pustila korijenje koje se još vidi, a sad i iznad zemlje. Mnogi su to stablo fotografirali kako bi ovjekovječili njegov vijugavi, neobičan korijen. Takva fotografija krasi čak i naslovnu stranicu monografije o Sumartonu. Ikonično stablo doživjelo je mnogo toga, zna za radosti i patnje Sumartona dva i pol stoljeća. Zna za ratove, bolesti. Pružilo je i zaklon parovima koji su si pod njezinom krošnjom prvi put izgovorili „Tak te imam rad!“ na kajkavskom narječju. Podarila je lipa Sumartonce i mirisnim cvijetom, a čajem skuhanim od njega izliječilo se mnogo djece i odraslih od raznih bolesti. Starijim ljudima u mjestu potpuno je prirodno reći riječ „lipa“ bez obzira na jezik na kojem razgovaraju, no znaju li mladi što znači ta riječ? Nisam sigurna, ali valjda će u spomen stare lipe zajedno zasaditi novu, mladu sadnicu, te zapjevati uz tamburicu „Listaj, lipo stara...“ i tako i naučiti naziv stabla koje je simbol slavenskih naroda.

Beta

Glasnikov tjedan

„U svojoj izjavi za medije mađarske manjine u Hrvatskoj mađarski je ministar izjavio kako suradnja Hrvatske i Mađarske može doprinijeti jamčenju sigurnosti energetske opskrbe Mađarske bilo preko terminala za UPP na Krku bilo preko naftovoda na Jadranu, i to povećanjem kapaciteta i pristupa terminalu za Mađarsku.“

P-TECC je multilateralna inicijativa na čijem je čelu Ministarstvo energetike Sjedinjenih Američkih Država. U fokusu je inicijative brza dekarbonizacija gospodarstava srednje i istočne Europe, jačanje energetske sigurnosti u regiji, stvaranje poslovnih veza s američkim tvrtkama i poticanje buduće suradnje. P-TECC obuhvaća 24 zemlje srednje i istočne Europe i početkom ožujka održao je konferenciju u Zagrebu. Na spomenutoj konferenciji sudjelovao je i ministar vanjskih poslova i trgovine Mađarske, koji je imao i bilateralne sastanke s više ministara, pa tako i s hrvatskim ministrom gospodarstva i održivog razvoja. U svojoj izjavi za medije mađarske manjine u Hrvatskoj mađarski je ministar izjavio kako suradnja Hrvatske i Mađarske može doprinijeti jamčenju sigurnosti energetske opskrbe Mađarske bilo preko terminala za UPP na Krku bilo preko naftovoda na Jadranu, i to povećanjem kapaciteta i pristupa terminalu za Mađarsku. Dodao je kako se energetska suradnja s Hrvatskom želi podići na stratešku razinu i kako je Mađarska kopnena zemlja, kako nema izlaz na more, nema izvore prirodnog plina ni nafte i, da bi osigurala sigurnu opskrbu države energijom, mora puno uvoziti. Zbog toga joj je veoma važno stanje energetske infrastrukture u srednjoj Europi.

Nastoji se doprinijeti smanjenju efekata krize u Europi i zapadnom svijetu, koji podržavaju Ukrajinu u borbi protiv ruskog agresora. Sve se više razgovara o energetske sigurnosti, optimizaciji mreže, tehnologijama čiste energije i potpori ukrajinskom energetske sustavu. Diversifikacija izvora energije uz sigurnost opskrbe jedan je od prioriteta u dugoročnom procesu smanjenja ovisnosti o dominantom fosilnom gorivu, ali i modalitet jačanja konkurentnosti nacionalnoga gospodar-

stva. Ali kako osigurati dovoljnu količinu energije bez uvoza s ruskog tržišta? Kako stabilizirati cijenu energenata, osigurati opskrbu za gospodarstvo i građane? Izbijanjem rata u Ukrajini i Europa se našla u novoj situaciji, kako srednja Europa tako i Mađarska. Uveden je europski embargo na uvoz energenata iz Rusije te je postalo očekivano da se ne trguje i ne surađuje s Rusijom na polju energetike, što Mađarska ne može prihvatiti. „Taj je stav za nas neprihvatljiv jer se zemni plin može kupiti od onoga tko ga ima i odakle vodi dalekovod prema nama. Budući da se u slučaju Mađarske povijesno dogodila situacija koja se zatim kroz dobrih nekoliko desetljeća razvijala, mi u principu možemo kupovati prirodni plin od Rusije. Naravno da nećemo odustati ni od jednog stupnja energetske suradnje s Rusijom, ali zbog svoje vlastite energetske sigurnosti jako nam je važno da imamo mogućnost i od nekog drugog kupiti zemni plin, ne radi toga da bismo izbjegli ruski izvor, nego da strateški budemo sigurni“, izjavio je ministar vanjskih poslova i trgovine Mađarske.

„Krizu prouzročena ruskom invazijom na Ukrajinu podarila nam je nevjerojatnu međusobnu povezanost koja je izrazito važna i treba voditi prema napretku. NATO nikad nije bio jači. P-TECC nikad nije bio jači. Dakle, iz događaja koji su započeli prošle godine izišli smo, kao prvo, još više ujedinjeni, a kao drugo, ubrzali smo kretanje prema čistoj energiji jer, unatoč krizi, 2022. je bila još jedna rekordna godina za instaliranje obnovljivih izvora energije širom svijeta. Vjerujem da će kretanje prema čistoj energiji osigurati da se povijest ne ponovi“, izjavila je u Zagrebu ministrica energetike Sjedinjenih Američkih Država.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatski jezik – naše nacionalno bogatstvo

Misal po zakonu rimskoga dvora iz 1483. (Foto: HINA)

Republika Hrvatska 1. srpnja 2013. godine službeno je postala punopravna članica Europske unije, a samim time hrvatski jezik postao je službeni jezik EU. S ciljem podizanja razine svijesti o važnosti očuvanja temelja hrvatskoga nacionalnog identiteta – materinskoga jezika – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje 2014. godine pokrenuo je manifestaciju **Mjesec hrvatskoga jezika**, koji se od tada svake godine obilježava **od 21. veljače do 17. ožujka**. Riječ je o manifestaciji koju uokviruju Međunarodni dan materinskoga jezika (koji je proglasio UNESCO 1999. godine), 21. veljače, i dan objave znamenite Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika iz 1967. godine, 17. ožujka. Hrvatski sabor 1997. godine utemeljio je Dane hrvatskoga jezika, koji traju od 11. do 17. ožujka.

U Mjesecu hrvatskoga jezika, koji se već niz godina obilježava u Hrvatskoj i svugdje gdje se govori hrvatskim jezikom, posebna se pozornost usmjeruje na jedno od najvažnijih obilježja hrvatskoga nacionalnog identiteta – hrvatski jezik. On je danas međunarodno priznat jezik pod svojim nacionalnim imenom. Velik značaj u očuvanju hrvatskoga jezika imaju lektorati, što predstavlja izniman doprinos afirmaciji hrvatskoga jezika i kulture u svijetu. Bila je ovo izvrsna prilika za razgovor s Reneom Čipanjom Banjom, lektorom za hrvatski jezik na Katedri za hrvatski jezik i književnost Instituta za slavistiku i baltičku filologiju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta „Eötvös Loránd” u Budimpešti.

Pitali smo ga što danas znači obilježavanje Mjeseca hrvatskoga jezika.

„Materinski jezik ponajprije možemo očuvati tako da ga aktivno upotrebljavamo, dakle ne treba se stidjeti dijalekata koji su osobitosti jezika koje primjerice imaju Hrvati u Mađarskoj. To je bo-

gatstvo, to samo govori o hrvatskom jezičnom bogatstvu, dakako što više rabiti jezik. Drugo, moramo organizirati, probuditi svijest, tako što organiziramo različite programe posvećene hrvatskom jeziku i hrvatskoj kulturi, i naravno na sve to trebamo i poticati i druge, ali mi sami prije svega trebamo biti svjesni kako je jezik jedno od naših najvećih bogatstava”, izjavio nam je Čipanjanja.

Osim Mjeseca hrvatskoga jezika 22. veljače obilježava se i Dan hrvatske glagoljice i glagoljaštva.

„Za nas Hrvate taj je dan važan i u povijesnom i u kulturnom i u jezičnom pogledu. Na taj je dan izdana prva hrvatska tiskana knjiga: *Misal po zakonu rimskoga dvora* iz 1483. godine, što samo govori o starosti glagoljice. Ona je neotuđivi dio i hrvatske jezične povijesti, ali i povijesti općenito. Moramo to čuvati kao nešto što je dio ne samo našeg jezika i povijesti nego i dio nas samih.”

Pitali smo lektora koji bi savjet dao mladima za očuvanje vlastitoga jezika.

„Mogu ga sačuvati tako da najprije imaju volju to učiniti, zatim uključiti se u različite programe, vježbe i sl., i moraju biti svjesni

Rene Čipanjanja

kako je jezik ono što ih obogaćuje. Svakako, ovdje ću upotrijebiti izreku *Što više jezika znate, to više vrijedite*. Hrvatski je ipak malen jezik, tako da se trebamo na sve načine truditi očuvati ga. Jezik je dio njihove biti, njihova identiteta, i neosporno je da se treba razvijati u kulturnim programima, praćenjem medija na hrvatskom jeziku, čitanjem hrvatske literature i, naravno, aktivnom

uporabom jezika”, dodao je za kraj Rene Čipanjanja.

Hrvatski jezik prošao je prilično burna razvojna razdoblja, ali je unatoč svim poteškoćama uspio očuvati samobitnost i samosvojnost bez obzira na silne pritiske koji su u povijesti dolazili s raznih strana. Slobodno se razvija, njime se slobodno piše i govori, a na međunarodnoj sceni zadobio je veliko priznanje postavši 24. službenim jezikom Europske unije.

Neda Maretić

Aktivnosti Generalnog konzulata

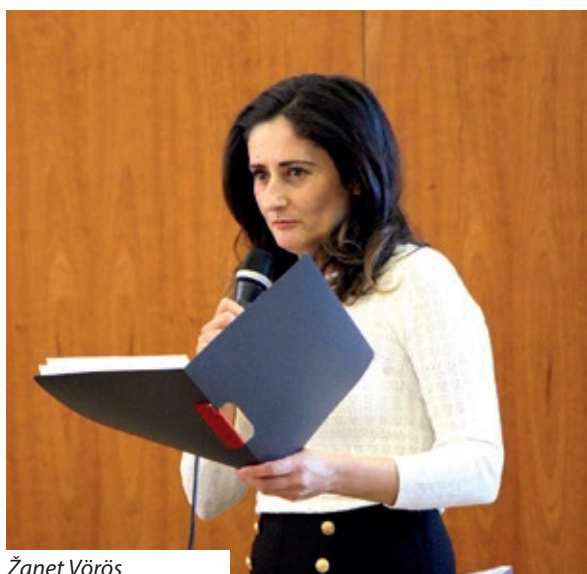
Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu u 2023. godini organizira niz aktivnosti u povodu obilježavanja 10. obljetnice članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji. Aktivnosti će biti na području kulture, gospodarstva i javne diplomacije.

Dan državnosti Republike Hrvatske uz sudjelovanje HKUD-a „Beli Manastir” obilježiti će se 26. svibnja u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu s početkom u 19 sati. Misa za domovinu, koju će u Franjevačkoj crkvi u Pečuhu 28. svibnja služiti prečasni V. Mandura, počinje u 16:00. U Hrvatskom kazalištu u Pečuhu 5. listopada s početkom u 18:30 bit će predstavljena „Monografija o Svetozaru Borojeviću” autora Danijela Tatića. U Franjevačkoj crkvi u Pečuhu 26. studenoga s početkom u 16:00 svetom misom koju će služiti velečasni Marko Bubalo obilježiti će se Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje. U suradnji s ArtKinom „Pečuh” i Hrvatskim vrtićem, osnovnom školom, gimnazijom i učeničkim domom „Miroslav Krleža” 6. listopada organizirat će se Noć hrvatskog filma i novih medija.

BPB

Državno usavršavanje nastavnika hrvatskoga jezika „CroEdu“

U organizaciji Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra od 9. do 11. veljače 2023. u Obrazovnom centru Miroslava Krleže održano je Državno usavršavanje nastavnika hrvatskoga jezika „CroEdu“. Sudionici usavršavanja, njih četrdesetak, pristigli su u četvrtak u večernjim satima i smjestili se u učeničkom domu pečuske škole. Drugog su dana već u ranim jutarnjim satima mogli sudjelovati na oglednim satima u osnovnoj školi Miroslava Krleže koje su držali djelatnici matične škole. Prvi sat mogli su birati između tri ponuđena ogledna sata: sata Plesa u 3. a razredu koji je držala Erika Žarac, sata Matematike u 2. b razredu koji je držala Erika Kuštra Sigečan i sata Narodopisa koji je u 6. b razredu držala Mirjana Murinji. I drugi su sat mogli birati između tri ponuđena: sat Prirode u 4. a razredu koji je držala Evira Pucher, sat Hrvatskog jezika i književnosti koji je u 3. b držala Silvija Molnar i sat Povijesti koji je u 5. a razredu držala Mirjana Murinji. Treći sat mogli su birati između sata Hrvatskoga jezika i književnosti koji je u 3. a držala Jadranka Gergić, sata Hrvatskoga jezika i književnosti koji je u 2. b držala Erika Kuštra Sigečan i sata Hrvatskoga jezika i književnosti koji je u 7. razredu držala Gabriella Kohuth.

Žanet Vörös

Katja Peruško i Ivančica Banković-Mandić

Nakon oglednih sati slijedilo je svečano otvorenje usavršavanja u auli škole Mislava Krleža. Nazočne sudionike usavršavanja i uzvanike pozdravila je ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Žanet Vörös, a zatim se sudionicima usavršavanja obratio predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban. U svojem obraćanju ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra naglasila je kako je cilj raditi na stručnom terenu među djecom, razmijeniti iskustva, metode, izazove, zadatke i uspjehe u radu. „Svi primjećujemo da se sve manje govori hrvatski jezik u obitelji i svjesni smo da taj nedostatak trebamo nadoknaditi u školi. To je jedan od najvažnijih izazova u nastavi. Drugi je izazov to što nova generacija zahtijeva nove metode u poučavanju jezika i drugih predmeta. Znamo i to da pristupe, gledišta, tradicionalne uhodane metode nije lako mijenjati, ali je i pandemija dokazala važnost novih pristupa i prisilila nas da učinimo korake na tom putu. Zbog toga smo na ovom usavršavanju usredotočeni na dvije velike teme: poučavanje jezika te nekonvencionalne metode i pristupi u

poučavanju hrvatskog kao inog. Kako predati jezik mlađoj generaciji? Sigurno bi se svi složili kako jezik ne možemo predati, nego trebamo razvijati kompetencije, jezičnu i komunikacijsku kompetenciju, kako bi učenici usvojili jezik i mogli ga primijeniti u svakodnevicu.“

Detalj s otvorenja usavršavanja

Dio sudionika

Upoznavanje s novom zgradom gimnazije

U svojem je obraćanju Ivan Guban naglasio važnost okupljanja na usavršavanjima, što pokazuje kako ima potrebe za njima, te zahvalio suradnicima Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra na zalaganju i stručnom radu, čime je pokazano kako je bilo opravdano utemeljiti tu instituciju. Dodao je kako je važno organiziranje usavršavanja u našim školama – kako je već bilo u Sambotelu i sad u Pečuhu. Važno je da stečena znanja i iskustva nastavnici mogu primijeniti u svojim školama. Nazočnima se u ime domaćina obratila ravnateljica Hrvatskog, vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža” Janja Živković Mandić te kratko predstavila ustanovu.

Nakon svečanog otvorenja sudionici usavršavanja posjetili su i razgledali najprije zgradu hrvatskog vrtića i zatim gimnazije Miroslava Krleže.

U učionici

Sudionici usavršavanja prvoga dana poslušali su predavanje „Hrvatski jezik – od ZEROJ-a preko Okvira do nastavnih planova i udžbenika” koje su održale viša lektorica s Croaticuma dr. sc. Ivančica Banković-Mandić i stručna suradnica Croaticuma Katja Peruško. Organizatori su se pobrinuli i za dodatne programe nakon radnog dijela. Tako su polaznici usavršavanja u Hrvatskom kazalištu Pečuha mogli pogledati predstavu „Bog Masakra” te uvečer istoga dana za dodatni program po izboru biti na Hrvatskom balu u organizaciji Hrvatske samouprave Pečuha.

Drugi dan usavršavanja obilježila su predavanja i radionice u skupinama. Predavanje pod naslovom „Nekonvencionalne me-

Ana-Rea Jeđud drži predavanje

tode i pristupi u poučavanju hrvatskog kao inog” održale su viša lektorica s Croaticuma dr. sc. Ivančica Banković-Mandić i stručna suradnica Croaticuma Katja Peruško. Suradnica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Valentina Markač održala je predavanje „Prezentacija digitalnog materijala Moj hrvatski 1, 2, 3, 4”, a profesorica hrvatskog jezika i književnosti i engleskog jezika u obrazovnom centru Miroslava Krleže Ana-Rea Jeđud predavanje „Nastavnice, jel’ to u Teamsu? – Perspektive iz modernog obrazovanja”.

Sudionici su istaknuli kako je usavršavanje bilo korisno, a neki su posebno korisnim ocijenili sudjelovanje na brojnim oglednim satima.

Branka Pavić Blažetin

BAJA

Obilježena 135. obljetnica smrti biskupa Ivana Antunovića i predstavljen „Hrvatski katolički kalendar 2023.“

Polaganjem vijenaca kod spomenika kraj župne crkve svetog Antuna Padovanskog u Baji obilježena je 135. obljetnica smrti narodnog preporoditelja bačkih Hrvata – biskupa Ivana Antunovića.

Polaganje vijenaca kod spomenika biskupa Ivana Antunovića

Nakon prigodnih riječi ravnatelja Kulturnog centra Mladena Filakovića vijence su položili generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat, predsjednik HDS-a Ivan Gugan, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac te predstavnici bačkih Hrvata iz Aljmaša, Baje, Čikerije, Čavolja, Kačmara, Kalače, Sentivana i Santova. Nakon svečanosti u nazočnosti gotovo šezdeset bačkih Hrvata iz gotovo svih bačkih naselja te uzvanika u Kulturnom centru bačkih Hrvata održana je promocija ovogodišnjeg Hrvatskog katoličkog kalendara. U ime organizatora okupljene je srdačno pozdravio ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković. Uvodnim riječima nazočnima se obratila predsjednica Hrvatske samouprave grada Baje Angela Šokac Marković, a okupljene je pozdravio i generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat. Osim modera-

Promocija Hrvatskog katoličkog kalendara

tora Mladena Filakovića kalendar je predstavila glavna urednica Lilla Trubić, a o katoličkom godišnjaku govorio je i lektor izdanja Silvestar Balić. Predstavljanje je na početku i kraju promocije uljepšao zajednički zbor pjevačkih zborova iz Dušnoka i Baje.

Stipan Balatinac

Dio publike

Velečasni Matej Glavica i santovački župnik Imre Polyák

Korizmeno vrijeme – vrijeme duhovne priprave Trodnevna duhovna priprava za Uskrs u Santovu

Duhovna priprava o najvećim blagdanima u santovačkoj župi ima dugu tradiciju. Ispovijed vjernika, misno slavlje i prigodna propovijed organiziraju se posebno za hrvatsku i mađarsku zajednicu, a za tu prigodu pozivaju se u goste hrvatski svećenici iz Hrvatske, Srbije ili koje druge župe u Mađarskoj. Na inicijativu Hrvatske samouprave Santova ove godine od 6. do 8. ožujka duhovnu pripravu hrvatske zajednice vodio je velečasni Matej Glavica, župnik iz prijateljskog naselja Petrijevac u Hrvatskoj. Prva dva dana ispovijedao je vjernike, služio misno slavlje i držao nadahnute prigodne propovijedi na materinskom,

hrvatskom jeziku. Prvi dan na misnom su slavlju sudjelovali načelnici Petrijevac i Santova, Ivo Zelić i Gabor Varga. Treći dan duhovnu je pripravu vodio santovački župnik Imre Polyák. Sva tri dana misa je uljepšana pjevanjem korizmenih pjesama pod vodstvom župnoga kantora Zsolta Siróka i uz njegovu pratnju na orguljama te čitanjima sakristanta Stipe Gorjanca. Podsjetimo kako se u vrijeme korizme kao dio duhovne priprave za Uskrs svakog petka u 15 sati moli pobožnost križnog puta – jednog tjedna na hrvatskom, a drugog na mađarskom jeziku. Sljedećih tjedana put križa na hrvatskom jeziku moli se još 17. i 31. ožujka. Svake se godine na Cvjetnicu na hrvatskoj misi pjeva Muka Isusa Krista na hrvatskom jeziku. Budući da je u tijeku mađarska crkvena godina, ove će godine svi glavni obredi u Velikom tjednu biti na mađarskom, a sporedni na hrvatskom jeziku, među njima i tradicionalno pjevanje Jeremijina plača.

S. B.

Jubilarni koncert Folklornog ansambla „Baranja“

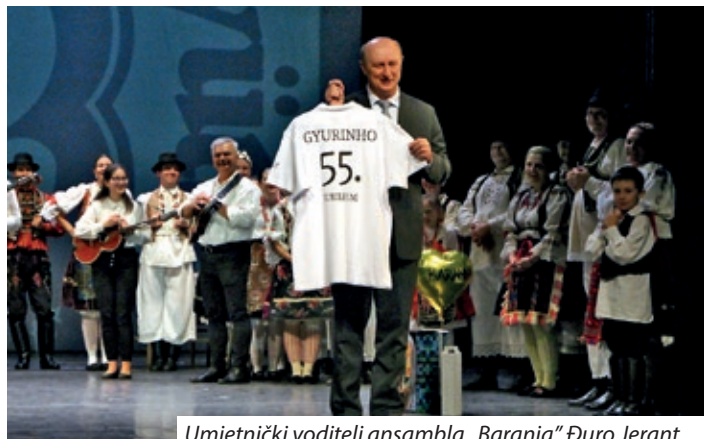
Folklorni ansambl „Baranja“ 18. prosinca 2020. godine u Pečuškom narodnom kazalištu priredio je jubilarni koncert u povodu 55. obljetnice postojanja. Nastupili su nekadašnji i sadašnji članovi ansambla. Program se sastojao od dvaju dijelova: prvi dio koncerta nosio je naslov „Baranya – Kamara“, a drugi „Njekada u Katolju...“.

Ansambl je utemeljen 1967. godine na Visokoj učiteljskoj školi u Pečuhu i otad djeluje. Predsjednik je udruge Mišo Šarošac, a umjetnički voditelj ansambla Đuro Jerant. Ansambl je nositelj titula „Pro Urbe Pécs“ i „Pro Communitate Pécs“, a nastupima je obišao domalo cijeli svijet – Europu i Aziju. Njegovi su se voditelji mijenjali, a među njima bili su Milán Roczkó, Csongor Iványi, Antun Kričković, Antun Vidaković, Mišo Šarošac i današnji umjetnički voditelj Đuro Jerant. Svojim nastupima tijekom proteklih 55 godina „Baranja“ je obišla skoro sva hrvatska naselja u Mađarskoj te postala jedan od najpoznatijih hrvatskih plesnih ansambala u Mađarskoj. Uz hrvatske plesove na repertoaru imaju i mađarske, a okušavaju se i u plesno-kazališnom izrazu. Tijekom 55 godina rada u ansamblu je plesalo gotovo osamsto plesača. Na pečuškom jubilarnom koncertu plesale su se koreografije Antuna Vidakovića, Józsefa Bognára, Zsuzse Hágen i Đure Jeranta.

Na početku jubilarne večeri nazočnima su se obratili sadašnji predsjednik udruge KUD-a „Baranja“ Mišo Šarošac i nekadašnji višedesetljetni tajnik Folklornog ansambla „Baranja“ Mišo Hepp.

U prvom dijelu programa, „Baranja – Kamara“, plesale su se koreografije Antuna Vidakovića „Igra oko noža“ i „Šota“. Vidaković je više od dvadeset godina bio umjetnički voditelj Baranje i pod njegovim vodstvom od narodnog plesa kao ishodišta stvarale su se složene plesne koreografije visoka umjetničkog dosega (simbioze različitih plesnih umijeća na sceni s elementima narodnog plesa, baleta, kazališnog izraza i glume). I danas Folklorni ansambl „Baranja“ slijedi taj put. Potom je slijedila koreografija „Počast Jenőu Rejtőu“ Jánosa Bognára u izvedbi Borbále Horváth, Attila Balázsa, Márka Balázsa, Pétera Balázsa, Doriána Delicsa i Márka Jeranta. Plesala se i Bognárova koreografija „Don Quijote“ u izvedbi Márka Jeranta i Attila Balázsa. Koreografiju Zsuzse Hágen „Kelemen“ plesali su Bernadett Bajusz, Márk Balázs, Péter Balázs, Dániel Delics, Dorián Delics i Márk Jerant. Prvi dio plesne večeri završen je izvedbom koreografije „Podravski plesovi“ Đure Jeranta. Prateći orkestar ove večeri činili su violina (András Mészáros), tambura (Dusán Zsifkovics), bega (Blaško Bošnjak), kontra (Bence Mészáros) i tambura basprim (Anna Sztanics i voditelj orkestra Gergely Kovács).

U drugom dijelu plesne večeri izvedena je koreografija Đure Jeranta „Njekada u Katolju...“. Orkestru iz prvog dijela programa pridružili su se „Stari Baranjaši“ – na harmonici Tamás Bozsáno-

Umjetnički voditelj ansambla „Baranja“ Đuro Jerant

vics, na fruli Ildikó Horváth te na tamburi basprim Márk Sandor i Máté Balogh. Plesnu priču „Njekada u Katolju...“ složio je Đuro Jerant, koji je rodom iz Katolja i već je dvadeset i sedam godina umjetnički voditelj ansambla „Baranja“. Rastući u Katolju, upijao je ljubav prema narodnom plesu i narodnoj glazbi te tradiciji šokačkih Hrvata, što mu je i danas izvorište plesnog rada. Već se davno u njemu rodila ideja kako će na pozornicu postaviti plesove i običaje rodno mu sela. Napravio je već više koreografija o šokačkim igrama iz Katolja, ali nam je cjelovitu i samostalnu plesnu predstavu posvećenu Katolju pokazao i prikazao sa svojim plesačima i sviračima ove večeri. Pri sastavljanju predstave služio se i sakupljačkim radom Antuna Kričkovića iz 1960. godine – nijemim filmom zabilježenim u Katolju te kazivanjima Katoljca Pere Andrića. U pisanju naracije, koju u predstavi čita Ivo Grišnik, pomogao mu je Zoltán Gáta, koji i sam ima katoljskih korijena. Priča se zakotrljala, počele su probe i rodila se koreografija „Njekada u Katolju...“. Priča je fikcija i ako se netko u njoj prepozna, to je puka slučajnost. Sve u svemu, preporučujem da pogledate ovu plesnu predstavu na nekom od sljedećih nastupa ansambla „Baranja“.

Na samom su kraju ove lijepo večeri oduševljeni izvođači pozvali na pozornicu umjetničkog voditelja ansambla „Baranja“ Đuru Jeranta te mu na dirljiv način zahvalili na trudu koji ulaže u rad na čuvanju plesne tradicije i nošenju imena „Baranja“ dalje i nakon 55 godina postojanja i kontinuiranog rada.

Samostalna večer ostvarena je iz programa „Csoóri Sándor“ i uz potporu Fonda „Gábor Bethlen“.

Branka Pavić Blažetin

Čavolj – Senj 2022.

Tragom naših predaka...

„Čuvajmo naše uspomene, sakupimo ostatke da se ne izgube pa da nam prošlost ne ostane prazna, sadašnjost sirotija, a budućnost očajna!“

(Arnold Ipolji)

Čavoljska hrvatska samouprava odlučila je da će sa svojom delegacijom posjetiti našu maticu: Senj, Pag (Vlašiće) i Čačinca. Cilj je bio upoznavanje PUTA naših predaka. Krenuli smo u ranim satima jer je put jako dugačak. Prvi grad u kojem smo stali bio je Senj, kamo nas je pozvala jedna Bunjevkica iz Krivog Puta i profesorica arheologije Blaženka Ljubović, koja nas je s najvećom ljubavlju primila u muzeju. Gostoprinstvo je bilo fenomenalno... Duh mjesta koji je pun povijesnih adeta zapanjio nas je. Vratili smo se u tisućljetnu povijest, u prošlost od davnine do danas. Ona je ravnateljica Gradskog Muzeja i Tvrdave Nehaj, prekrasna osoba, ima silne studije i knjige. Istraživačica je bunjevačkih običaja te autorica knjige o Krivom Putu.

knjižnica te manja zbirka fotodokumentacija i umjetničkih slika.

Glagoljska je baština jako bogata: glagoljično slovo, tiskara, pečati, natpisi... U arheološkoj zbirci predstavljeni su predmeti od prapovijesti do srednjeg vijeka. Pomorstvo u gradu spominje se vrlo rano, govore o njemu rimski i grčki geografi i povjesničari, a poslije se javlja i poznata uskočka veslarica. U Etnografskoj zbirci Bunjevaca doznajemo da su Bunjevci hrvatska etnička skupina koja se može svrstati u tri podskupine: dalmatinske, primorske i podunavske Bunjevce. O imenu Bunjevac postoji više teorija, no njihov je dijalekt ikavski. Zbirka je jako bogata, puna predmeta... Uređena je i jedna soba, namještaj je jednostavan i čist.

U muzeju su izloženi predmeti i dokumenti pažljivo organizirani, kronološki raspoređeni. Oni čuvaju ostavštinu naših predaka. SVAKA ČAST, ČESTITAM! Otišli smo s novim spoznajama i bogatim iskustvom.

Tvrđava Nehaj simbol je grada Senja. Nalazi se na brdu Trbušnjak oko kojega je stari grad te istoimeno naselje s istočne strane. Sagrađena je 1558. godine

pod nadzorom kapetana i generala hrvatske Vojne krajine Ivana Lenkovića. Sazidana je od razrušenih materijala. Ima kockasti oblik, visoka je 18, a široka 23 m. Zidovi tvrđave debeli su od 2 do 3,30 m. Ima pet malih kula, u zidinama stotinu puškarnica i jedanaest velikih topovskih otvora. Unutar zidina nalazi se cisterna (zdenac), grbovi, na katovima prostorije, topovi, baterije itd. Njezin vrh služi kao vidikovac koji pruža prelijep pogled na okolinu. Postavljene su mnoge zbirke: Senjski uskoci i Senjska primorska kapetanija, Zbirka oružja i vojne opreme, Crkva kroz povijest, Grbovi te izložbe o razdoblju od 1558. do 2008. godine.

„Današnji Senj smjestio se na kraju Drage pokraj mora, na razmeđu planina Velebit i Kapela. Stoljećima se rađa i traje

Trenutak za pjesmu

Ne osvrći se nikad

Ne osvrći se nikad i ne misli često
na neku davno prijedenu stazu
jer sve što je bilo više biti neće
i svi smo mi ovdje samo u prolazu.

Ne plači za igračkom što je slomljena,
jer svi smo mi igračke u nečijoj ruci,
sudbina je ona koja konce vuče
i kada smo sretni, i kad smo na mucu.

Ne, ne misli nikad da je moglo drugačije
ne tuguj za cvijetom što u tebi vene,
jer sve tvoje tuge, kad proleti vrijeme
bit će jednog dana samo uspomene.

Ne čeprkaj mnogo po prošlosti svojoj
i ne skupljaj po njoj mrve prošle sreće,
jer i mi smo mrve pod nebeskom kapom
i sve što je bilo više biti neće.

Ne žali za nekim koga više nema,
nego reci samo: lijepo nam je bilo
Sačuvaj ga negdje u sjećanju svome,
kao ptic što se na dnu gnijezda skrio.

Ne žali za vinom što je proliveno
i ne skupljaj stakla polomljene čaše,
jer jedino možeš da ozlijediš sebe,
a vina još ima prepune su flaše...

Ne osuđuj život, ne proklinji snove,
ne teži za srećom što je nekad bila.
Tek treba sanjati! Tek treba letjeti!
A tebi još nisu polomljena krila.

I ne misli nikad da ne može bolje,
da ne može ljepše, da ne može više,
jer ti si još uvijek na početku knjige,
koju ovaj život otvara i piše.

Ne gledaj daleko i ne traži zvijezdu,
što se negdje sjaji na nebu visoku,
jer zvijezde su lijepe ali su daleko,
a najljepša zvijezda sja u tvom oku.

I sve što je sada bit će samo prošlost,
nitko od nas ne zna što ga sutra čeka,
a sreća je možda odmah tu, kraj tebe,
ni zauvijek prošla, ni tako daleka.

Slavko Mihalić

Stana Gašparović i pokojni Stipan Mandić sa svojim domaćinima

Gradski Muzej Senj nalazi se u palači obitelji Vukasović koja je bila jedna od najuglednijih i najutjecajnijih senjskih obitelji. Palača je građena u 14. i 15. stoljeću u gotičko-renesansnom stilu i vrhunski je objekt profane arhitekture grada. Muzej je osnovan 1962. godine kao kulturna i znanstvena ustanova čija je zadaća skupljanje, čuvanje, sređivanje, proučavanje, obrađivanje, prezentiranje i objavljivanje muzejske i kulturno-povijesne građe. Ima odgojno-obrazovnu funkciju, vodi brigu o cjelokupnoj kulturnoj i prirodnoj baštini grada i okolice.

U muzeju su uređene sljedeće zbirke: Arheološka i hidroarheološka, Zbirka glagoljice i glagoljskog tiskarstva, Intelektualni krug, Etnografska zbirka Bunjevaca i Prirodna zbirka Velebit. Djeluje i stručna

Čavoljci s njima i pokojni Stipan Mandić

ovaj grad – grad bure i glagoljice, kolijevka hrvatskog tiskarstva i uskočko gnijezdo. Od njegova osnutka minula su četiri tisućljeća. Postao je glavno prometno, trgovačko i kulturno središte ovog dijela jadranske obale. Morem je povezan sa svim lukama na Jadranu, a dobrim cestovnim vezama s unutrašnjosti zemlje. Senjska obala jako je razvedena i skriva bezbroj malih uvala i pjeskovitih draga. Zbog čistoće kraja i gostoljubivosti mještana sve više ljudi posjećuje ovaj lijep grad”, piše u letku koji smo dobili za poklon. Okolica Senja, osobito njezini planinski predjeli i vidici na more i otoke, prekrasan su dio hrvatskog primorja. Uz prekrasnu obalu Jadranskog mora potrebno je istaknuti i široko planinsko prostranstvo planine Velebit, najveće i najljepše planine koju je UNESCO proglasio spomenikom prirode.

Velebit mi je jako mio jer tamo počivaju moji predci i moj *dida*, Ličanin. Davno se tamo rodio, negdje u okolici Plitvica, u Rakovici... Ja sam našla grudvasti put svojih predaka. Poznam ga već odavno, ali *uvik* me očara njegova neobična ljepota. Teško je opisati tu nesebičnu ljepotu gdje je priroda udvostručeno rasula svoje darove. Bezbrojni slapovi, divne šume, potoci, zelena trava, nebo koje se *uvik* mijenja, jezera koja su ukras zemlje... Sve je tiho, jedinstveno i fenomenalno. Treba iznova doživljavati.

Zahvalili smo na gostoprimstvu i opro-

stili se od naše Blaženke Ljubović koja nas je *cili* dan pratila. Hvala joj na nezaboravnom vođenju koje je bilo na visokoj razini. S ovim se riječima oprostila od nas: „Budimo ponosni što smo uspjeli na ovim prostorima tijekom više stoljeća sačuvati bunjevačke korijene, identitet, kulturnu baštinu i tradiciju. Ti su korijeni ona važna nit koja nas i danas povezuje i okuplja.”

Naš je put do smještaja također bio prekrasan. Spavali smo na otoku Pagu, u mjestu Vlašići, koje nam je srcu drago. Sutradan smo išli na izlet u grad Pag, gdje smo posjetili nekoliko znamenitih spo-

menika. Sutradan smo se oprostili od našeg „dragog mora” i sa srcem punim uspomena krenuli prema sljedećem mjestu. Na povratku kući svratili smo u Čačince, s kojima imamo Ugovor o suradnji i prijateljstvu dvaju sela vezan uz kulturu i sportske aktivnosti koje zbog pandemije nismo mogli ostvariti ovih godina. Iduće ćemo se godine vratiti na odnose između naših škola. Dočekali su nas s vrlo ukusnim ručkom, a kako ovaj posjet nije bio služben, *prid bilim astalom* imali smo srdačan prijateljski razgovor uz malu čašicu rakije i vina.

Dragi naši domaćini Mirko Mališ, Alene Jurenac, Kristina Krmpotić i svi drugi, hvala VAM na dobrodošlici, gostoprimstvu i druženju! Dobro je bilo biti zajedno! „Radujemo se vašemu dolasku u Čavolj...”

Voditeljica je naše delegacije bila Zita Ostrogonac Kiss, predsjednica Hrvatske samouprave Čavolja. Po povratku načelnica sela Anita Csala i zastupnica Hrvatske samouprave Čavolja (uzgred rečeno, moja kći bunjevačkog podrijetla) pripremile su i održale prezentaciju za pozvane koja je slikovno i zvukovno predstavila naše putovanje, što je bilo jako korisno, ugodno i prekrasno. Osim njih članovi su naše delegacije bili: bivši predsjednik Hrvatske samouprave Čavolja Stipan Mandić, zastupnica Gabriella Pálfi, ravnateljica mjesne osnovne škole Renata Fischer, Gábor Kiss, Mária Krupa-Tothné Ságodi i ja, Stana (Anastazija) Gašparović Lőrinc. Hvala našoj samoupravi što mi je omogućila da budem sudionica ovog putovanja koje će mi zauvijek ostati u nezaboravnom sjećanju.

Stana Gašparović Lőrinc

Bogatstvo...

Bunjevačka mladež – članovi kačmarskog katoličkog kruga prikazali su predstavu Géze Gárdonyija „Bor” („Vino”) koju je na hrvatski jezik preveo ravnatelj škole István Tóby (Iz Danice – 1938. godina)

Katici Benčik uručena „Medalja županice“ za poseban doprinos u humanitarnom radu i suradnji Hrvata i Mađara

U prostorijama zgrade Karlovačke županije 17. veljače 2023. županica Karlovačke županije Martina Furdek Hajdin uručila je „Medalju županice“ predsjednici Hrvatske samouprave VII. okruga Katici Benčik za poseban doprinos u humanitarnom radu i suradnji Hrvata i Mađara.

Hrvatska samouprava Erzsébetvárosa, VII. okruga, osnovana je za vrijeme prvih manjinskih izbora nakon demokratskih promjena u Mađarskoj i otada je na njezinu čelu Katica Benčik. Do dana današnjega jedna je od najaktivnijih samouprava u mađarskom glavnom gradu. Prijateljavanje s gradom Karlovcem započelo je 2003. godine, a svoje službene okvire dobilo je 2008. godine potpisivanjem Sporazuma o suradnji. O tome kako ta suradnja nije tek mrtvo slovo na papiru i koliko je odlikuju sadržaji svjedoče mnogobrojni susreti, druženja, nastupi i izložbe karlovačkih umjetnika u Budimpešti, ljetovanja djece iz Mađarske u hostelu u Selcima i karlovačke djece na Balatonu ili sudjelovanje na Danima piva u Karlovcu. Taj zajednički rad Mađara i Hrvata u Mađarskoj te grada Karlovca nosi u sebi i duboke korijene prijateljstva. Grad Karlovac posebno je zahvalan predsjednici Katici Benčik na predanom humanitarnom radu i prikupljanju pomoći za Crveni križ nakon potresa 2020. godine, kao i za donaciju od 5 000 eura koju je osobno prikupila za obnovu potresom oštećena franjevačkog samostana i crkve Presvetog Trojstva u Karlovcu.

Čestitamo predsjednici Katici Benčik na „Medalji županice“ i želimo joj ustrajnosti i snage za daljnji rad!

Kristina Goher

Gostovanje Hrvatskog kazališta Pečuh u HOŠIG-u

Hrvatsko kazalište iz Pečuha gostovalo je u budimpeštanskom HOŠIG-u s lutkarskom predstavom „Neobičan prijatelj“. Redateljica je predstave Maja Lučić, a autor dramskog teksta Andrija Krištof. „Neobičan prijatelj“ diplomatska je predstava Andrije Krištofa i Tonija Leakovića te Maje Lučić na završnoj godini studija lutkarstva na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku.

„Riječ je o priči u kojoj se jednom malom dječaku nažalost dogodila velika tragedija, izgubio je majku. S njom je uživao u zimskim radostima i, kad dođe prva zima nakon tragedije, teš-

ko mu je suočiti se s tim i uopće prihvatiti da je došlo doba godine u kojem je nekoć s majkom uživao, a sad nje nema. Dječak je sav ljut, tužan i povrijeđen, ali upoznaje novu prijateljicu i na neki način tako liječi svoju bol“, rekao je autor Andrija Krištof.

Zašto je važno da djeca što više gledaju predstave na hrvatskom jeziku?

„Mislim da je važno da hrvatska zajednica u Mađarskoj njeguje tu hrvatsku riječ, da djeca čuju nas izvorne govornike hrvatskog jezika, da čuju kako to zvuči i da nas pokušaju pratiti jer mislim da im nije lako gledati predstavu od 45 minuta i usput pohvatati sve riječi koje govorimo (u nekim trenucima malo brže, a u nekima sporije). Mislim da je to njima izazov, ali sudeći po reakcijama i po tome kako su bili mirni, čini mi se da su uspjeli pratiti predstavu i da su razumjeli barem većinu toga“, rekao je Andrija Krištof.

Uz Andriju Krištofa u predstavi igraju i Matea Bubljić, Selena Andrić, Toni Leaković i Nikola Radoš.

Gostovanje predstave u HOŠIG-u ostvareno je uz potporu hrvatskih samouprava VII. i XVI. okruga.

Neda Maretić

Prisički gastrosajam i fašenjska povorka

U Prisiki ovoga mesopusta nisu se samo prikldali fašenjskom veselju stanovnici, nego na inicijativu Esztere Koósz, peljačice kulturnoga doma, došle su dobrovoljne grupe kuhari za dobrotvornu svrhu. Ovako su večeru za gastrosajam osigurali zastupnici mjesne i Hrvatske samouprave, kotrugi Kulturnoga društva „Zviranjak“, Dobrovoljno ognjobrasko društvo, Samouprava Maloga Židana, židanski lovci, staristarji i rodbina male prisičke divojčice Hane. Hana je 4-ljetna Prisičanka za čiju bolest još ne postoji točna dijagnoza. Trenutačno pohađa specijalnu čuvarnicu u Sambotelu i nje podvaranje, putovanje i pomoćna sredstva čuda stoju. Uz potporu mjesne i hrvatske samouprave pozvani su stanovnici sela, a i drugi dobri ljudi iz cijele okolice, kot i civilne organizacije, privatnici, da po mogućnosti podupiraju ideju gastrosajma, kade su prodana kuhana jila, a i poharaji iz kuhnje brojnih žen. Fašenjsku povorku i cijeli program su zatvorili retro-disco i spektakl akrobatične rock and roll grupe „Galaxy“. Glavna organizatorka dana rekla je da su zahvalni svim pomoćnikom, jer je za olakšanje žitka male Hane i za pomoć nje familije skupadošlo 1,8 milijun Ft.

Skupaspravljanje kod kulturnoga doma

Tiho

Foto: Eszter Koósz i Zoltán Kámán

Mali i veliki u maškari

Vridne žene su i pekle za prodaju

Fašenjski hižniki gorili na Undi

Ima tomu već od trideset ljet da je mjesna osnovna škola s bivšom direktoricom Marijom Fülöp-Huljev i pomoću roditeljske zajednice ter civilnih društav u ovom selu ponovno na noge postavila mesopusnu povorku. Ovo zimsko zbogomdavanje fašenjk u maski najbolje se vidi mališanom i familijam, ki skupa idu razveseliti selo na poziv mjesne samouprave, a potom na Glavnom trgu aplaudiraju ognju, kade su i ljetos gorili fašenjski hižniki djeda i baba, ki na kotaču putuju okolo-naokolo. Njeva misija se skonča na ognju, simbolizirajući ujedno kraj zime, hladnoće i zaprtosti.

Tiho

FOTO: CSILLA PINTER

Kolinje u Daranju

Nadaleko čuveno po dobru glasu daranjsko kolinje (dvanaesto) ni ove godine nije razočaralo ni posjetitelje ni natjecatelje. Dvorište mjesne škole od ranih jutarnjih sati odzvanjalo je veselim glasovima. Na manifestaciji je sudjelovalo trinaest ekipa koje su se natjecale u brojnim kategorijama – najbolja rakija, kuhano vino, krvavica, kobasica, najljepši kolinjski stol i druge. Od ranih sati jela se ukusna hrana i pilo dobro kuhano vino, ali se i naporno radilo kako bi po tradiciji kolinje što bolje uspjele i završilo, kako to i priliči, još dok traje dan da bi ostalo vremena za pjesmu i ples do duboke noći. Kao i svake godine na daranjskom kolinju sudjeluje i nekoliko hrvatskih ekipa iz županije i šire. „Jedna je od suorganizatora natjecanja od samih početaka Hrvatska samouprava Daranja, koja uvijek

Hrvatski šator i štand

Đula Gorjanac

Vrijedni Podravci

Foto: JOZSEF GYÖRKE

Bit će dobrih kobasica

sudjeluje sa svojom ekipom”, reče nam njezin predsjednik Đula Gorjanac. Osim nje sudjeluje i ekipa Hrvatske samouprave Šomođske županije, a često i Martinčani. Ove godine na natjecanju su sudjelovale sljedeće hrvatske ekipe: „Podravci” iz Daranja, Hrvatska samouprava Šomođske županije te ekipa Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin” i Veterana NK-a „Zrinski”. Ovo međunarodno kolinje okuplja i predstavnike prijateljskih naselja sela Daranja, tako je ove godine iz Rumunjske doputovala ekipa vatrogasaca iz Székelyderzsa. Ocjenjivački sud

imao je pune ruke posla, a rezultate je proglasio i nagrade dodijelio načelnik Daranja László Villányi. Za glazbu su se pobrinuli svirači, među njima i naši podravski svirci koje okuplja Zoltán Vizvári te harmonikaš Jani Ignác. Priređeni su i bogati popratni programi kao što su izložba salveta, jedenje krvavice bez ruku, a mogao se kupiti i izvrstan čili iz Nagyatáda. U velikom šatoru odvijali su se cjelodnevni i večernji programi. Nastupili su plesači narodnog plesa iz Szuloka, Beáta Bodonyi i Tesók Attila. Naslov „kralja” daranjskog kolinja pripao je članu ekipe „Betyártanya” Gáboru Gótzu, prvo mjesto osvojila je ekipa „Kurtafarkúak”, drugo mjesto ekipa „Levágjuk”, a treće ekipa „Ökör-kör”. Ocjenjivački sud najboljim jelom ovogodišnjeg kolinja ocijenio je pečenu jetru koju je pripremila daranjska ekipa, dok je najbolju sarmu skuhala ekipa daranjske romske samouprave. Posebnu nagradu dobila je ekipa iz Barča, najljepši šator imala je ekipa iz Kálmán-cse, najbolje kuhano vino pripremila je ekipa iz Izvara, a najbolju rakiju ponudila ekipa „Kábeles Böllérek”.

Branka Pavić Blažetin

ŠELJIN – U Šeljenu je 11. veljače na prostoru tržnice malih proizvođača organizirana tradicionalna gradska priredba XIII. Dan bijele krvavice (hurke) Ormánsága. Svojevrsna je to svinjokolja sa svim što uz nju ide s naglaskom na natjecanje u pripremi najbolje bijele „hurke”. I ove su se godine na natjecanje odazvale brojne ekipe iz cijelog Ormánsága.

Mala stranica

6. ožujka – Dan jedinstvenih imena

Jeste li zadovoljni svojim imenom? Jeste li znali da postoji i Dan jedinstvenih imena? O našem imenu odlučuju roditelji prilikom rođenja pa ih mi većinom samo prihvaćamo, no možda to nije lako onima koji dobivaju najneobičnija imena kao što su Ocean, Summerset, Ognoslav, Maslačak ili Jabuka. U Švedskoj živi dječak koji se zove Oliver Google. Njegov otac, koji ima doktorat iz marketinga, odlučio je svoje dijete nazvati po svojoj omiljenoj tražilici. U 2022. godini najpopularnija imena u svijetu bila su: Sophia, Lily, Olivia, Isla, Ava, Amelia, Freya, Aria, Maya, Ivy, Emily, Isabella, Zara, Millie, Ella, Hannah te Muhamed, Noah, Theo, Lav, Oliver, Jack, George, Ethan, Oscar, Thomas, Charlie i Adam.

Zašto su imena bitna?

Kao što ponekad stječemo prve dojmove o osobi na temelju govora ili načina odijevanja, isto tako, često nesvjesno, stav stvaramo i na temelju imena. Znanstvenici kojima je utjecaj imena na život ženskih osoba posebno zanimljiv tvrde kako ime stvara imidž osobe i utječe na reakcije okoline.

Jedinstveno, moderno ili tradicionalno?

„Kako će se zvati?” jedno je od najčešćih pitanja koje se postavlja budućim roditeljima. Motivacija davanja imena može biti različita. Roditelji mogu željeti da se njihova kći ili njihov sin zove po baki, djedu, nekoj drugoj dragoj osobi ili omiljenoj glumici iz sapunice. Dio roditelja želi tradicionalno ime, a neki streme neobičnom, jedinstvenom imenu. U današnje vrijeme nije rijetkost odabrati ime koje je globalno prihvaćeno jer sve manje živimo i radimo u zemlji u kojoj smo rođeni.

Značenje imena – znaš li što znači tvoje ime?

Mi smo odabrali nekoliko poznatih imena i napisali njihova značenja. Ako ne nađeš svoje ime na tom popisu, potraži značenje svojeg imena na internetu!

ANA – ime potječe od starohebrejskog „hannah” što znači milost, zahvalnost. Poslije je riječ prešla u latinski jezik, u kojem se izgovarala kao „anna”.

EVA – ime je hebrejskog podrijetla, izvedeno iz riječi „hawwa”, što znači živo biće.

EMA – ime je izvedeno iz germanske riječi „ermen”, koja u prijevodu znači cijela, sveobuhvatna, univerzalna.

LENA – ime je izvedeno iz grčke riječi „helena”, što znači svjetlost, sjaj sunca, blistavost.

KLARA – ime je izvedeno iz latinske riječi „clarus”, što znači jasna, čuvena, svijetla, znamenita.

RITA – više je tumačenja značenja ovog imena, a među njima su „uzvišena” i „ona koju Bog ljubi”.

SARA – podrijetlo je imena u hebrejskoj riječi „sarah”, što znači princeza.

ANDRIJA – dolazi od grčkog „Andreas”, izvorno „andri-os”, što znači hrabar, muževan.

DOMINIK – dolazi od latinske riječi „dominus”, što znači gospodin, gospodar.

GRGUR – ime je grčkoga podrijetla, znači budan, oprezan.

KARLO – staro njemačko ime izvedeno od riječi „karal”, što znači čovjek, suprug. Ima i značenje slobodan čovjek.

MARTIN – izvodi se iz imena rimskoga boga rata Marsa i baš kao i ime Marko znači ratoboran, ratnik.

STJEPAN – grčkog je podrijetla i znači vijenac ili kruna.

VIKTOR – dolazi iz latinskog jezika i znači pobjednik.

Za pametne i pametnice

Potraži imena u osmosmjerci i prekriži ih. Preostala slova ispiši i dobit ćeš rješenje.

N	I	K	O	L	A	⊗	M	T	VALENTIN
M	A	R	T	I	N	⊗	O	E	TEREZIJA
B	A	R	B	A	R	A	N	R	ANDRIJA
N	A	J	I	C	U	L	I	E	BARBARA
S	U	G	U	O	V	B	K	Z	AGNEZA
E	C	T	N	D	N	J	L	A	MONIKA
N	I	T	N	E	L	A	V	J	MARTIN
A	G	A	T	A	Z	Ž	R	A	NIKOLA
A	J	I	R	D	N	A	I	F	LUCIJA
									ANTUN
									FRANJO
									AGATA
									DUJAM
									BLAŽ

Ponosni na Pomurske žice

Prošlo je godinu dana otkako je u Serdahelu utemeljen Tamburaški sastav „Pomurske žice“ na inicijativu serdahelske Hrvatske samouprave „Stipan Blažetin“. Sastav čini deset mladih tamburaša – srednjoškolaca i studenata koji su početničke korake tamburice naučili u serdahelskoj osnovnoj školi u okviru izvannastavnih aktivnosti, a nakon osmog razreda nastavili svirati u sklopu hrvatske samouprave. Sastav čine sljedeći tamburaši: Lilla Bicskei, Léna Krimmel, Nelli Révész, Mira Proszenyák, Ármin Krimmel, Mátyás Kocsis i Bálint Tóth iz Serdahela, Georgina Dobos iz Mlinaraca te Helga Csonka i Dominik Svélec iz Sumartona. Sastav vodi Erik Hegedüs (također iz Serdahela), a inače je i član Tamburaškog sastava „Stoboš“.

Tamburaški sastav „Pomurske žice“

Hrvatska samouprava „Stipan Blažetin“ iz Serdahela oduvijek je posvećivala posebnu pozornost mlađim naraštajima kako bi se i u njihovu krugu očuvali hrvatski jezik i kultura. Upravo je zato uvijek potpomagala djelovanje mjesne hrvatske osnovne škole i dječjeg vrtića, no nije zaboravila ni druge programe koji se vežu uz očuvanje hrvatskog nacionalnog identiteta u mjestu. Kako doznajemo od dopredsjednice samouprave Timee Völgyi, prošlogodišnje je djelovanje samouprave ponajprije bilo usmjereno navedenim ciljevima:

„Posebno smo ponosni na naše tamburaše koji su tijekom godinu dana ostvarili više od 15 nastupa u Pomurju i Hrvatskoj. Naravno, iza toga stoji i djelovanje hrvatske samouprave. Prošle godine najveći dio proračuna potrošili smo na tambure (kupljene su dvije bisernice i dva braća), žice i sate poučavanja, a osim toga mladima trebamo organizirati i dodatne programe kako bi se zajednica očuvala. Vodili smo ih na izlet, na rafting, priredili smo *pizza-party*, a oni nas nagrađuju lijepom glazbom i, ako bilo kad netko treba nešto za neki program u regiji, tamburaši su tamo. Mi u samoupravi smatramo da nam oni moraju biti prioritet. I dalje ćemo raditi na tome da oni ostaju aktivni u našoj ser-

Mališani iz dječjeg vrtića i njihova kuhinja

dahelskoj hrvatskoj zajednici“, naglasila je dopredsjednica Timea Völgyi i dodala da samouprava potpomaže i one mlade koji ni nakon osnovne škole ne zanemaruju hrvatski jezik, nego ga dalje uče u školskim okvirima. Za njih samouprava dodjeljuje jednokratnu stipendiju u skladu sa svojim mogućnostima. Takvih ima i u tamburaškom sastavu, neki su od njih već položili i jezični ispit, a ubuduće samouprava planira i organizirati jezične tečajeve. Isto tako nagrađuje i učenike mjesne škole koji se ističu u učenju hrvatskog jezika i njegova-

nju hrvatske kulture. Filmske radionice i tamburaški kampovi također služe za okupljanje mladih. Naime, to je naraštaj koji je najteže okupiti zbog školovanja u raznim gradovima. Filmska radionica ove godine slavit će desetu obljetnicu svojeg postojanja, koju samouprava uvijek zajedno organizira s Foto-kino klubom „Ivanovec“ (Hrvatska). Vijećnici se nadaju da će biti prilike za proslavu obljetnice. Serdahelska hrvatska samouprava u skladu sa svojim mogućnostima pokušava materijalno potpomagati sve ustanove i udruge u selu koje rade na polju očuvanja hrvatskog identiteta. Od samih početaka svojeg djelovanja materijalno i moralno potpomaže su-

Za obnovljeni dom kulture samouprava je dala izraditi simbol serdahelskih Hrvata – motiv lajce

radnju mjesne osnovne škole i Sveučilišta u Zadru, potpomaže i hrvatski dječji vrtić (prošle je godine za ustanovu kupila igračke i cijeli dječji kuhinjski namještaj pod uvjetom da će odgajateljice djecu naučiti neke kuhinjske izraze na hrvatskom). Potpomagala je i Pjevački zbor „Mura“ s kupnjom odjeće za nastup, a svojim natječajima i programima u pojedinim temama pokušava okupiti sve članove hrvatske zajednice mjesta, odnosno obojiti hrvatskim sadržajima programe Mjesne samouprave Serdahela.

Beta

Židanska pirovna povorka

Rožica Rumena i Klinčac Gusti u hištvu

Rožica Rumena i Klinčac Gusti se najsrdačnije zahvaljuju velikom svadbenom društvu, ki su š njimi skupa mulatovali prik cijeloga sela i ki su bili svidoki njevoga pira kod crikve! Najlipše se zahvaljuju svim onim dragim ljudem, ki su s velikim srcem i punim stolom čekali vese-ljake da je bogato i s radošću ugostu! Naljipša hvala našim vozačem, ki su se skroz brinuli od najma-njih do najtrudnijih.

Ljetos smo tako šperali, da je čuda ubličenih, okolo sto ljudi je moglo biti na našoj me-sopusnoj povorki 18. februara u Hrvatskom Židanu. Rutu smo preobrnuili, kot to djela-mo sad već par ljet da ne moraju svenek iste gase čekati najdulje na nas. Imamo dvi rute, ke si svako ljeto minjamo. Ovput smo krenuli Čepreškom ulicom, kade su nas već čekale četire štacije s jilom i pilom. Scenarij je isti, ljudi se počinjju okupljati pred kulturnim domom, a onda jednoč nek dojde mladoženja pak onda se začne razmišljati ki moru biti ubličeni. Ljetos smo imali trideset i šest štacijov, ča znači da na ovoliki mjesta su nas ugostili i čekali domačini... To je straš-no čuda. Jako čudami su nas podvarali i zbog toga se je već uškurilo dokleg smo došli najzad do kulturnoga doma. U 15 ura smo svenek kod crikve, onde je pir i veselje. Pak onda idemo dalje da još za vrime dospenemo u sve gase. Bilo je i gostov iz susjednih sel, ali velika većina maškarantov je bila iz našega sela.

Mirjana Šteiner

Foto: Mirjana Šteiner i Péter Schaffer

HRVATSKI ŽIDAN – Pokidob na sjednici Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj održanoj 25. februara nije bilo kvoruma, tj. nije došao skupa dovoljni broj delegatov, predsjednik Vince Hergović ponovo poziva članstvo na sjednicu 18. marcijuša početo od 15 uri u židanski Starački dom (Glavna ulica 6). Na dnevnom redu su izvješće o lanjski programi, financijsko izvješće 2022. ljeta, planirani programi koji su jur prikđani za naticanje, financijsko stanje 2023. ljeta, biranje novoga predsjedništva i kontrolne komisije ter pod 7. točkom razno. Ako skupščina opet ne bude u stanju odlučivanja (zbog broja delegatov), predsjednik na (treću) sjednicu poziva tajedan dan kasnije, 25. marcijuša, početo od 15 uri, na isto mjesto Hrvatskoga Židana. Na toj sjednici, neovisno od broja nazočnih delegatov, odluke skupščine bit će pravomoćne.

ČEPREG – Društvo sv. Kvirina na čelu s predsjednicom Marijanom Pajrić srdačno vas poziva na generalnu sjednicu 16. marcijuša, danas, početo od 19 uri u Čepreg, Ulica Alkotmány 64.

Na dnevnom redu su izvješćaj o financiji prošloga ljeta, društveni plani za aktualno ljeto i donošenje odluke o osnivanju Gradišćanskohrvatskoga saveza ili krovnoga društva. Zadržnja, četvrta točka dnevnoga reda sadrži razne predloge.

ŠOKAČKI BAL U MOHAČU

Mohački Šokci u ovo pokladno vrijeme organiziraju brojne balove i zabave. Tako je u organizaciji Hrvatske samouprave Mohača 11. veljače priređen već tradicionalan Šokački bal. Ovaj je bal već četvrtu godinu organiziran u subotu prije malih poklada i nedjeljnog ophoda buša. Na bal se odazvao velik broj zainteresiranih, a za dobro raspoloženje gostiju brinuo se Orkestar „Badel“. Gostima bala u ime organizatora obratio se predsjednik Hrvatske samouprave Mohača Đuro Jakšić, a potom i gradonačelnik Mohača Gábor Pávkovics. Zatim je na svečanom programu otvorenja bala nastupio zbor KUD-a „Mohač“ i plesna skupina Čitaonice mohačkih Šokaca. Neumorni plesači plesali su do ranih jutarnjih sati (četiri sata u zoru), a onda polako krenuli svojim kućama do sljedećeg mohačkog bala.

PEČUH – Prije redovite mjesečne svete mise na hrvatskom jeziku, koja se u pečuškoj Franjevačkoj crkvi održava posljednje nedjelje u mjesecu uz potporu Hrvatske samouprave Pečuha, 27. veljače u 15:45 predstavljen je „Hrvatski katolički kalendar 2023.“. Kalendar je predstavila urednica Lilla Trubić. Svetu misu koja redovito počinje u 16 sati ovoga je puta služio svećenik Gabrijel Barić, a pjevao, kao i svaki put, Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe uz orguljašku pratnju Lászlóa Cseha. Sveta misa služila se i za pokojnog svećenika Ladislava Báthoryja te za kantora učitelja Ladislava Matuška.

Krajem veljače predstavnici Lovačkog saveza Osječko-baranjske županije – predsjednik Antun Blažević i tajnik Goran Andrašević – posjetili su hrvatske lovce u Mađarskoj u mjestu Su-
kit (Szóké) u Baranjskoj županiji.

SALANTA

Mjesna samouprava Salante posjetila je Mariju Štandovar u njezinu domu i čestitala joj 90. rođendan. Marica/Mariška jedna je od najstarijih Salancanki. Marija Kadija, udana Štandovar, rođena je 20. veljače 1933. godine od oca Đure Kadije iz Suke i majke Anice Pavić iz Salante. Ima jednu sestru (Mariju), dvoje djece (Mariju i Istvána), dvoje unučadi (Liviju i Silvestra) te šest praunuka.

Sretan Vam devedeseti rođendan, baka Mariška!

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – Od 24. do 26. ožujka u Budimpešti će boraviti pater Mihovil Filipović, hrvatski misionar monfortanac koji živi i djeluje u svetištu Czestochowa u Poljskoj. U HOŠIG-u (1144 Budapest, Kántorné sétány 1–3) će držati duhovnu obnovu od petka popodne do nedjelje u podne, a tema i točni detalji doznat će se naknadno.